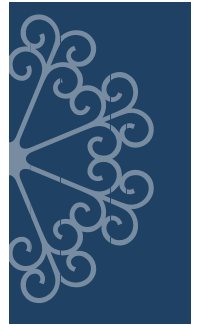

בית מדרש

540

פרשת ואתחנן - נחמו

זמני כניסת ויציאת השבת

★	☪	
19:59	18:46	ירושלים
20:01	19:03	בני ברק
21:25	20:00	ציריך
21:17	19:51	וינה
21:55	20:43	אנטוורפן
21:54	20:35	פריז
21:11	20:07	לונדון

דבר הישיבה

ללמד לתלמידים מחמת אהבתם

כשבא הגאון רבי אלעזר שמחה וסרמן (לימים ראש ישיבת 'אור אלחנן' בארה"ב) זצ"ל לביקור בישיבת מיר, פגש את מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל, בשיחה אישית שהתפתחה ביניהם השמיע בפניו מרן המשגיח יסוד מוסד בדרכי החינוך, וכה אמה:

אמרו חז"ל (פסחים ק"ב). "יותר ממה שהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק", כלומר, הפרה משתוקקת להניק את בנה מחמת גודל אהבת האם לבנה, ובדומה לזה יותר ממה שהתלמיד מבקש ללמוד, הרב משתוקק ללמד את התלמיד.

במה דברים אמורים? הוסיף רבי ירוחם - כאשר הפרה עושה זאת מחמת אהבתה לבנה, וטבע הוא שטבע הקב"ה בעולמו שכאשר הפרה מרגישה בצורך העגל מגיבה היא כפי צרכו של העגל - וזו קדושה, אולם כאשר הפרה מיניקה את העגל יותר מן הדרוש לו, משום שהיא רוצה לרוקן את החלב שהצטבר בדדיה, אין זו מעלה, אלא שחיתות!

כך בדומה לזה, הרב צריך להעניק לתלמיד את מה שהתלמיד זקוק לו, אולם כאשר הרב רוצה לתת לתלמיד יותר ממה שהוא מסוגל לקבל ולקלוט, ולפעמים רק בכדי להראות את גאונותו וחריפותו, אזי אין כאן אלא שחיתות.

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

רחמנא לבא בעיא

כי מיגוי גדול אשר-לו אלהים קרבים אליו כה' אלהינו בכל-קראנו אליו: (ד, ו).

שח מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל: ההתקרבות וההתרחקות תלוי בנו, היכולת ביד האדם להתקרב, עד להתדבק בו, כמו"ש (להלן י, כ) ובו תדבק, ושכינתא בליבא שריא, כנאמר (להלן יב, ה) ולשכנו תדרשו. ויצא מזה שעל האדם לדבר אל לבו, לכוון ללבו. וזהו תכין לבם תקשיב אזנך (תהלים י,

דעת תורה - בפרשתנו

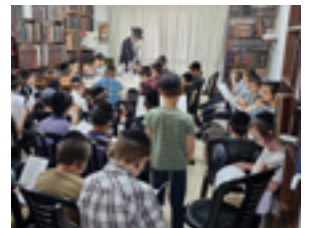
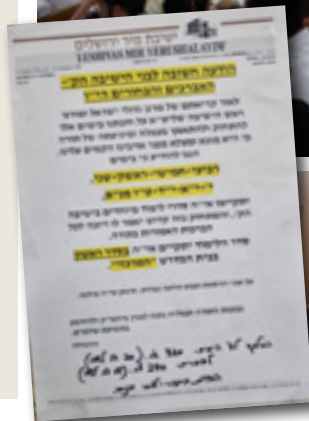
בלי תורה - פחותים ישראל מהגויים

ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו' (ד, ו).

ומפרש שם רש"י: "בזאת תחשבו חכמים ונבונים לעיני העמים". ומספר פסוקים להלן כתוב (שם ט) "רק השמר לך ושומר נפשוך מאוד פן תשכח את הדברים" וגו' אומר שוב רש"י: אז כשלא תשכחו

ולבקר בהיכלו

"תורה מגנא ומצלא" סדרי לימוד מיוחדים בימי בין הזמנים לאור קריאת גדולי הדור ומורנו ראש הישיבה שליט"א, מתקיימים בימים אלו בישיבה במתכונת מיוחדת עם מילגות נוספות, בית המדרש מלא מפה לפה, אף שיעורו היומי של מורנו הגאון רבי אשר אריאלי מתקיים כסדרו, ניתן לראות גם את ילדי האברכים בתפילה ותכנית חיזוק לרגל המצב - אשרי עין ראתה זאת

מתורת רבותינו

דבר הישיבה - המשך

למשמע הדברים תמה רבי אלעזר שמחה: "אולי אין כאן מעלה, אך כיצד ניתן לומר שזו שחיתות?" - השיבו רבי ירוחם: "אתה עדיין בחור צעיר, ולכן אינך מבין מה אני מדבר, כשתתבגר תבין". אמר רבי אלעזר שמחה: "ב"ה התבגרת, ונוכחתי שזהו היסוד של כל חינוך וכל מלמד" (קובץ מאמרים ואגרות ח"ג, עמ' רנ"ט)

חדלים לקיים את התורה, הרי הם מאבדים לגמרי את מעמדם, והם יורדים לדרגה נמוכה יותר מגוי, ואז אפילו אומות העולם מכירים שהם שוטים עכ"ל.

מנחת ישראל (להג"ר מנחם ישראל קיהן ז"ל - בהדרן למסכת זבחים

גם בלי דעת, לעומת זאת רואים אנו, שמי שיורד ר"ל מדעתו, הריהו שוקע ומתנוון ואפילו כבעל חי סתם לא יחשב.

והתשובה לכך, כי כל נוצר אחוז ותלוי בכח החיות שלו, וכשזה כלה, הריהו כלה כולו, ולא שהוא יורד בדרגה, לפי שהמעלה הקיימת בכל יסוד אינה מעלה נוספת על כח החיות, אלא היא זאת כל החיות שלו ועצם קיומו, ולכן כשהמעלה נעלמת, הרי העצם כולו נעלם וכן הדבר גם בעם ישראל, רגילים לחשוב על עם ישראל כעל יצור אנוש רגיל בתוספת מעלה של ישראל, ולפיכך חושבים שכשהם יורדים מדרגת ישראל, עי"ז שאינם מקיימים את התורה, הם נשארים לפחות כשאר הגוים, שגם להם אין תורה ומתקיימים, אמנם אין הדבר כן בשום אופן, כוחם של ישראל אינו אלא בתורה כדברי רבנו סעדיה גאון ז"ל אין אומתנו אומה אלא בתורתה". וכשהם

מקיימים את התורה, ואין להם מושג כלשהו מה זה תורה, ואם כן מדוע איפוא יחשבו את ישראל כשאינם מקיימים את התורה, כשוטים.

והסביר זאת - מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל - בדוגמה מאלפת, דהנה, יודעים אנו שקיימים ארבע יסודות בעולם והם דומים, צומח, חי, מדבר, וכל אחד מהם נעלה בדרגה מקודמו, ונתבונן בדבר. הנה למשל פרח הוא צומח, וכשהוא במלוא חיותו, הריהו פורח ויפיו מרהיב, וריחו נעים, אך כשהוא נובל, כשנפסקת חיותו הריהו מתפורר ונרקב ונשחת כולו, לעומת זאת אבן שהיא דומם, מונחת אלפי שנים ואינה נשחתת, מדוע איפוא הצומח כשמאבד את כוחו כצומח, לא ישאר לפחות כדומם, ואותו הדבר בחי כלפי מדבר המדבר נעלה על החי בכך שהוא בר דעת, והנה כשהאדם יורד מדעתו ר"ל, הן צריך היה לפחות להישאר בדרגת בעל חי, היודע לשמור על עצמו, ולדאוג לעצמו

תשובת הגה"צ מהשיח לבחורים - לפני מלחמת ששת הימים

כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו (ד, לה).

(יב) ונקריא את דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: "ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות [של] אחרים, כשאדם קובע בלבו לאמה: הלא ה' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו!"

אין עוד מלבדו (עמ' כג)

לאומה, והרמטכ"ל התמוטט. את שדרות רוטשילד בתל אביב יעדו כבית קברות זמני לעשרות אלפי חללים צפויים. ובאו בחורים מתלמידי הישיבה למרן המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, לשאול מה עליהם לעשות.

פתח בפניהם את הספר נפש החיים (שער ג' פרק

בתקופת ההמתנה של ערב מלחמת ששת הימים שררה בארץ אווירת דכדוך ואימה. מצרים מדרום, וסוריה מצפון עשו יד אחת - וטרם ידעו שגם ירדן הצטרפה ממוזרח - והתרברבו שעומדים הם לפתוח במלחמת מלקחים ולזרוק את יושבי ארץ הקודש לים, היה לא תהיה. ראש הממשלה גמגם בנאום

איזהו חכם המכיר את מקומו

בכל לבבך (ו, ה). שלא יהיה לך חלוק על המקום (רש"י)

שהוא מוצא את עצמו שם ימצא את הצלחתו ושם מקום ניסיונותיו בין לטוב בין למוטב -

כל אחד ואחד נברא בחלקו בתורה וביראה, ואשרי האדם העמל ומבקש להשיג את חלקו בשלימות, יש קונה עולמו בשעה אחת - עצתי שיראה בכל מאמצי כוחותיו להשיג שביעות רצון ממצבו!"

הגש"פ - ידידו אמונה (עמ' 627)

ממניעות שונות שהביאוהו לדכדוך, והביע את אכזבתו ומפח נפשו במכתב למרן המשגיח.

במכתב תשובתו כתב לו המשגיח (אור יחזקאל מכתב קו), ש"הנה כמובן כן הוא כאשר הוא כותב, שארצות הברית אינה מסוגלת כל כך בעד בני תורה", אבל העצב והדכדוך הן מערמת היצר הרע כדי לבטלו מעיון התורה וכוונת התפילה - "רצה באשר ירצה יוצרך, שמח בחלקך אם מעט ואם הרבה (ארחות חיים להרא"ש סט). זו היא הדרך לאדם, בכל מצב

וכבר פירשו בו, שלא יאמר האדם שאין מקומו ראוי להגיע בו למעלות הנדרשות, אלא יעמוד במקומו.

עם סיום מלחמת העולם השנייה נחלצה הישיבה ממקום מקלטת ביפן והגיעה לארצות הברית. הגה"צ המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל סבר שהאווירת החומריות (של אותו ימים) מזיקה לחיי תורה, עלה לארץ ישראל ודחק בכל תלמידיו לעשות כמעשהו. והצטער על כל מי שנשארו שם. והנה אחד התלמידים המקושרים השתוקק כל כך לעלות ולא עלה בידו

מבאר רבותינו

עבודת התפילה הראויה - ובמיוחד בשעת מלחמה

[מתוך שיחת מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - בימי מלחמת לבנון השנייה בשנת תשס"ו]

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ג, כג).

[מח"] איזו מסירות נפש לתפילה: רואים בכל זה עד כמה אסור לו לאדם להתייאש מן הרחמים, אלא עליו להרבות בכל כוחותיו בתפילות ובתחנונים על ישועתו, וכפי שכבר מצינו בחזקיהו המלך שהודיעו ישעיהו הנביא (ישעיהו לח, א): "כה אמר ה' צו לבינתך כי מת אתה ולא תחיה" על שחטא במה שלא עסק בפריה ורביה, ואף שהיה זה מפני שראה ברוח הקודש שעתידי לצאת ממנו בן שאינו ראוי, לא היה לו להתערב

המשך בעמ' 4 <

לבקוע את כל המחיצות. ולא עוד אלא מצינו שבעת שעמד להתפלל על ישראל בחטא העגל היה זה מתוך מסירות נפש, שהרי נאמר (שמות לב, יא): "ויחל משה את פני ה' אלוקיו", ודרשה הגמרא (ברכות לב, א): "שמואל אמה, מלמד שמסר עצמו למיתה עליהם וכו' רבי אליעזר הגדול אומר, מלמד שעמד משה בתפילה לפני הקדוש ברוך הוא עד שאחזתו אחילו. מאי אחילו, אמר רבי אלעזר 'אש של עצמות'. מאי אש של עצמות, אמר אביי 'אשתא דגרמי' [דלקת

אם נתבונן היטב בהנהגתו של משה רבינו ע"ה, נראה את מעלת כח התפילה ואת עבודת התפילה הראויה, שהרי אף שנגזר עליו (דברים כג, כז): "כי לא תעבור את הירדן הזה", לא התייאש, ועמד להתפלל תפילות כמנין 'ואתחנן, ובמידת מה גם נענה בתפילתו, וכפי שנאמר (שם): "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה" ופירש רש"י (שם): "וראה בעיניך - בקשת ממני 'וראה את הארץ הטובה' אני מראה לך את כולה", הרי שבכח התפילה

הגאון רבי שמואל אליהו אורלנסקי זצ"ל

ר"מ בישיבת חפץ חיים | י' תמוז תשע"א

יותר מארבעים שנה, במשך תקופה זו השכיל לחנך מאות תלמידים לתורה ויראת שמים ומדות טובות, ברמה גבוהה. מאור פניו האהיב אותו על חניכיו, שנקשרו אליו בזיקה נפשית וספגו מהשפעתו את חשק התורה ואת הדרך הישרה בהבנתה, גם שיעוריו בספרי הנביאים והכתובים היו לשם דבר, את כישוריו הפדגוגיים ינק הישר מן המבוע הזך של תורתנו הקדושה וחז"ל שדבריהם היו נר לרגליו.

עם פרישתו לגימלאות חזר הרב אורלנסקי לאהבתו הישנה, וחבש

כשלוש שנים לימד בישיבה זו והעמיד תלמידים הרבה, מהם שנתעלו ברבות הימים להיות מרביצי תורה דגולים, וזוכרים עד היום את חסד הנעורים של הרב אורלנסקי שהחדיר בהם את העריבות העיסית שבלימוד הגמרא.

אחרי נשואיו עם בתו של הרב אברהם ראב"ד ז"ל מהרצליה, נקרא הרב אורלנסקי למלא תפקיד ר"מ בת"ת יסודי התורה בצפון ת"א, כהונה בה החזיק

רבי שמואל אורלנסקי היה יליד העיירה "זסטביה" הסמוכה לעיר קמיניץ בחבל ליטא. בנעוריו התחנך בקמיניץ של הגאון רבי ברוך דוב זצ"ל ובישיבת מיה בתקופת השואה גלה ביחד עם בני הישיבה המיראית ליפאן, ומשם לשנכ"י אשר בסין שהיתה להם עיר מקלט והצלה.

כאיש סגולה שהצטיין בצורה נפלאה ברגש של הכרת טובה מצא לנכון הרש"א בעוד עשרים שנה כשנדוע לו שם האיש מהקונסוליה ההולנדית שסיפק לו ולחבריו את ה"ויזה ל"קוראסו", שבעזרתה נחלצו מצרפני האשמדאי בפולין לתאר במכתבו אליו את משמעות מעשהו האצילי ואת תוצאותיו (הצלת מאות בני ישיבת מיר שתרמו אח"כ רבות להעשיר רוח האומה) בהנחה שבשורה זו תגרום לו הרבה שמחה וסיפוק נפשי. [ראה תצלום מצורף] אם אמרו חכמי הנפש שה"סגנון הוא האדם" מהווה המכתב האמור ללא ספק תעודה נפלאה על יפי נפשו של רבי שמואל אליהו.

אחרי המלחמה זכה הרב אורלנסקי לעלות ולחונן עפרות ארצנו הקדושה, כאן המשיך לשקוד על התורה בישיבות סלובודקה ולומזא.

כאן ג"כ התודע אל מרן ה"חזון איש זצ"ל ששיבח מאד את הבנתו בסוגיות ואת כושר הסברתו, וע"פ המלצתו בחר בו מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לשמש ר"מ בישיבת חפץ חיים בכפר סבא שעמד בראשה.

רבי שמואל אורלנסקי בתיאור מיוחד על הכרת הטוב של מרן רה"י הגר"ח שמואלביץ למדינת יפן - וברכתו שהתקיימה

מיוחדת במינה היתה חתונתו של אחד מבחירי הישיבה, רבי צבי מילנר (שלפני המלחמה למד בקמיניץ, שבה נחשב לפאר הישיבה; ולאחר בואו לשנחאי עם קבוצה קטנה מתלמידי קמיניץ, השתלבו הוא וחבריו בישיבת מיר) עם בתם של הרב והרבנית אשכנזי. החתונה, שנערכה בט' בטבת תש"ז, היתה אחת החתונות הראשונות בגטו.

היא הוחגה, כיאה למעמדו הרם והנכבד של המרא דאתרא, ברב עם וברב הדר [על פי מושגי תקופת המלחמה]. כשמונה מאות איש השתתפו בה מכל הקהלות והעדות היהודיות המגוננות של שנחאי: אנשי קהלת יוצאי רוסיה, ולצדם: קהלת יוצאי בבל, הפליטים מגרמניה ומאוסטרית והפליטים מפולין ומליטא, ובני ישיבות רבים שעבורם היתה זו גם הזדמנות להביע את הוקרתם לרב אשכנזי שפעל כה הרבה למענם והיה להם כמלאך מושיע. גם הדמיות התורניות הדגולות של בני הישיבות - מרן רה"י הגר"ח שמואלביץ, הגה"צ המשגיח הגר"י לוינשטיין ושאר רבני הישיבה - לקחו חלק בחתנה, ובראשם האדמו"ר מאמשינוב זצוק"ל, מנהיגים הרוחני הבלתי מוכתר של אלפי הפליטים.

השמחה הגדולה היתה מהולה בנטפים מרים של עצב. באותם ימים עצמם עלתה יהדות אירופה על המוקד, ובשורות איוב על השואה המתחוללת עשו את דרכן גם לשנחאי. החתן עצמו - וכך גם מאות חבריו שבאו לחג אתו ביום שמחת לבו - היו יתומים מאב ומאם, ולכם היה חצוי בין חייהם בשנחאי ובין

יקריהם שנותרו אי שם... את התחושה המערבת הזאת בטאה היטב תפלת "מלא רחמים" שבקעה מפי החזן לפני עריכת החפה, לעלוי נשמתם של מליוני הקדושים שנטבחו מעבר לים. צלילה הנוגים של אותה תפלה הקדים בדקות ספורות את מנגינת השמחה בעת הולכת החתן והכלה לחפתם...

בעיצומה של סעדת המצוה נכנסו לאולם במפתיע שני אורחים בלתי צפויים - מפקד הגטו קובוטה וסגנו קאנאי - שבאו לייצג את הממשל היפני בלשמתו של הרב אשכנזי המכבד עליהם מאד. בהדרת כבוד הושבו בין חשובי האורחים, שני היפנים רמי המעלה, שחיהם של כל תושבי הגטו היו נתונים בידיהם לשטט או לחסד. הגר"ח שמואלביץ - שרחש הערכה לקובוטה בגלל יחסו הנדיב אל הישיבה - קם לברכו. בנאומו הקצר הרעיף אכולים עליו ועל עמו, וסיים: "ומברך אני את הממלכה היפנית שתצא מהמלחמה הנוכחית [מלחמתה עם ארצות הברית, שהיתה אז בעצומה]; ולאחריה, בימי השלום, תגדל ותצליח יותר!".

אחריו נשא גם המשגיח, הגר"י לוינשטיין, דברי ברכה. במלים חמות הזכיר את החסד הגדול שעשה הממשל היפני עוד בקובנה שבלטא לפליטים היהודיים הנרדפים, בהעניקו להם אשרות כניסה לארצו; ולאחר מכן בקובה - שבה נהגו בהם ברחב לב ובאנושיות, האריכו שוב ושוב את זמן שהותם, ובכך הצילו אותם למעשה מחרב הנאצים. כשכל העולם עמד מנגד ואטם את לבו לנכח סבלם, נהגו היפנים ביהודים הנדכאים - כבאנשים שנבראו בצלם אלקים, סיים המשגיח בהתרגשות - "ובעל הגמול הוא ישלם להם את שכרם!".

קובוטה ועוזרו הטו אזן קשבתי לדברים שתרגמו להם מיד ליפנית. לאחר ששמע את התרגום והנהן בראשו בשביעות רצון רבה, קם קובוטה להשיב למברכיו. הוא הודה להם במלים נמלצות על השבחים שהרעיפו על בני עמו, והחזיר "ברכה כנגד ברכה": "אני שמח להיות בחברתכם ואני מלא הוקרה לעם היהודי ולאמונתו. אחולי שלוחים לכם כי תתגברו במהרה על כל צרותיכם ויושם קץ לסבלכם!".

אותו מעמד יוצא דופן, תיאר לימים אחד מותיקי תלמידי מיר בשנחאי, הרב שמואל אורלנסקי. בתיאורו הדגיש את התכונה האצילית של הכרת הטובה שאפיינה כל כך את הגר"ח שמואלביץ ואת הגר"י לוינשטיין, ושהביאתם לברך מעמק הלב את האומה היפנית שהושיטה יד ליהודים בשעות קשות (על אף שגם אכזריות לא נעדרה מיחסה אליהם בימי שנחאי שלאחר מכן). אותן ברכות שיצאו מפייהם של גדולי עולם - מעלה הרב אורלנסקי נקודה מענינת - הן שהביאו להצלחתה המפלגת של יפן בשנים שאחרי המלחמה, ועד ימינו אנו!

הבה נצטט קטע מדבריו המאלפים: "כיצד זכתה יפן להפך לאחת המדינות העשירות בעולם ולאחת המעצמות הטכנולוגיות והתעשיתיות? מדינה דלה באוצרות טבע, שעברה מלחמה קשה - הפכה באורח פלא למתחרה רצינית של אמריקה העשירה, בעלת המשאבים האדירים... בזמן שאמריקה מסיימת בגירעון מסחרי בן כמה מיליארדים - מסיימים היפנים את מאזנם בעודף מסחרי של כמה מיליארדים... היצור והיצוא של יפן עולים בהתמדה והיא מהווה

שוב את ספסלי בית המדרש כבן-ישיבה צעיר, שכל עתותיו קודש ליגיעה בתורה. בצניעותו הטבעית התהלך בצדי דרכים קבע את מקומו בירכתי היכלות כולל חזו"א ופוניבוז ומבלי להתבלט. היה גריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבוחא לנפשיה, בקשר נפשי עמוק ונדיר היה קשור ל"חברותא" שלו ר' אייזיק זלאטעס ז"ל בן עיירת מולדתו, "אוהב דבק מאח" מלבד הלימוד היומיומי המשותף, במשך שעות

גורם בעל השפעה נכרת על המטבע, על השוקים הבינלאומיים ועל כלכלת העולם. אמנם היפנים הם חרוצים מטבעם, בעלי מוטיבציה עמקה לעבודה ולקדום - אך הרי תכונות אלה אינן חסרות גם לאמריקנים!

"... בכל הפרשה המרכבת של נס ההצלה של הישיבה, מוילנה ועד שנחא... - הלימוד והלקח שעלינו לזכור בנוגע ליפנים: כי חובה עלינו לא לשכוח לעולם את הטובות שקבלנו מהעם הזה, בכך שנתנו לנו אשרות מעבר - תחלה זכות שהיה בארצם לעשרה ימים בלבד, אך אחרי כן אידתו אותנו בקובה חודשים ארוכים. אחר כך בעת גלות שנחא, גם בהיותנו בגטו, אפשרו לנו ברוב הזמן לצאת אל בנין הישיבה, לבית הכנסת "בית אהרן" שברחוב המוסיאון - וזה היה הגורם המרכזי והעקרי להצלה הרוחנית והנפשית של בני הישיבה! גם אחרי שהלכו והתהדקו הקשרים בינם לבין גרמניה של היטלר ימ"ש, אפילו כשכבר הכינו במשותף תכנית השמדה, החזקנו בבנין (כמעט כל אותו הזמן) והמשכנו בעבודת הקדש.

ארוכות, חיברה ביניהם קירבת רוח. במכתב לידיד תיאר רש"א את רעהו הנ"ל כ"אח תמים, ישר הולך, וישר מדבר, אדם ששלט על הזמן שלטון מלא, מגיל 10 בערך קרוב ל-60 שנה לא נפסק הקשר בינינו".

כשנלב"ע ר' אייזיק בשנת תש"ן הרגיש כי חשך עליו עולמו. ברם בעודנו פוסע אחרי מיטתו, לבית מועד

"אמנם, במשך כל חמש השנים שתחת שלטון היפנים שררה מערכת של אימה ויסורים. זכור לשמחה המפקד האכזרי גוץא, ששמש כשוטר ראשי הממנה על חקי הגטו ועל רשיונות היציאה - שלא נלאה כל השנים לחפש "חוטאים" - שאותם כבד במכות נאמנות ובשלילת רשיונות. ובכלל - הסבל, המתח, המחסור והמחלות, היו עבודות חיים תחת כבוש היפנים. אבל המאזן הסופי? נשארו ב"ה בחיים, ולא נפקד איש מבני התורה כתוצאה מאלמותם של היפנים. אף לא היתה שום אלימות פיסיית או מלולית מצד היפנים כלפי המנהיגים הרוחניים שלנו, פרט למעצרו של מרן רה"י שה"ת רבי חיים שמואלביץ למשך שלשה ימים, לאחר שגלו - כתוצאה מהלשנה - את החברותות בלילה בביתו מחוץ לגטו שלא כחוק [- לרבי חיים ולמשפחתו היה רשיון קבע לגור מחוץ לגטו]. ה' נתן חן ודרך ארץ למנהיגינו, ולפיכך פחדו היפנים לנגע בהם לרעה.

"כאמור, על אף הצרות והסבל - נמשכו בהתמדה רבה הלימוד והפעילות הרוחנית. המלחמה

לכל חי, חיפש ללא שהיות מועמד חדש ללמוד עמו ב"חברותא", היה נהיר לו היטב שאי אפשר אחרת.

בשקט ובענוה עסק הרב אורלנסקי ג"כ במעשי צדקה וחסד, השכיל אל דלים והרנין לבבות עגומים, בפטירתו נעלמה מאופק חיינו דמות נדירה של אחד המצוינים משרידי ישיבת מיר שבנשחאי, שהתגייסו פה בארץ לעבודת הקודש של החינוך התורתי להנחיל מורשה לדורות הבאים.

הסתיימה. בחסדי ה' יצאו בני התורה את עמק הבכא. רבם התפזרו באמריקה ובארץ ישראל, הקימו ישיבות, ומהם שהפכו למנהיגים דגולים אשר חוללו מהפכות רוחניות בכל תפוצות ישראל, לכן, לעולם תשאר כלפי היפנים חובה של הכרת טובה - לא רק מצד הניצולים אלא גם מכלל ישראל. ודאי וודאי שמבטח להם שכר טוב מהקב"ה!

"ובזמן אותו מעמד בשעת חתנתו של רבי צבי מילנה, כשקם הגר"ח, בעל הרגישות הדקה להכרת הטובה, לברך את היפנים - אין ספק שעצמת מח ולב שרתה בתפלתו ברכתו "שתגדל ממלכת יפן יותר בימי השלום!", וזכתה אותה ברכה להסכמת פי קדשו של המשגיח: "בעל הגמול ישלם להם את שכרם... ואין זה תימה כלל שגם הקב"ה ממרומים הסכים לתפלת ברכה זו!".

הצלתה המרשימה של יפן - שהשתקמה אחרי המלחמה בצורה שהדהימה את העולם כלו - אכן מהוה הוכחה נצחת שברכותיהם של אותם קדושי עליון התקבלו במרומים, ושהקב"ה, שאינו מקפח שכר כל בריה, השיב ליפנים כגמולם, מלא חפניים!

מבאר רבותינו < המשך מעמ' 2

בדרכיו הנסתרות של הקב"ה (ברכות ז, א), ומכל מקום נאמר (ישעיהו שם, ב - ג): "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה' וכו' ויבך חזקיהו בכי גדול", ונענה, כמו שנאמר (שם, ה): "הלך ואמרת אל חזקיהו וכו' שמעתי את תפילתך, ראיתי את דמעתך, הנני יוסיף על ימך חמש עשרה שנה", וביארה הגמרא (ברכות, שם), שקודם לכן אמר ישעיהו הנביא לחזקיהו: "כבר נגזרה עליך גזירה. אמר ליה: 'בן אמוץ, כלה נבואתך וצא, כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים'".

תפילת רבים - מעלתה מרובה ביותר

איתא בגמרא (ברכות ח, א): "אין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים", ומבואר כי אף שמעלת תפילת היחיד גדולה מאוד, מכל מקום תפילת הרבים מעלתה מרובה ביותר, ואכן אילו היתה מתקיימת תפילת רבים עבור משה רבינו שייכנס לארץ ישראל, היה בכוחה להועיל, כפי שמצינו בדברי המדרש (דבר"ר ז, ט): "אמר רבי שמואל בר יצחק כיון שנטה משה למות ולא בקשו עליו רחמים שייכנס לארץ כנס אותן והתחיל מוכיחן, אמר ליה אחד פדה ס' רבוא בעגל, וס' רבוא לא היו יכולין לפדות אדם אחד", והיינו כי משה רבינו בעצמו היצר בפניהם כי אילו היו מתפללים עבורו היו נענים. וכפי שכתב בזה בספר העיקרים (מאמר ד פכ"א): "שמא תאמרו שאחר שתפלתו אינה נשמעת כבר אפשר גם כן שהיו או למחר תחטאו אתם ולא תהיה תפלתכם נשמעת וכו'. אל תחשבו שהכלל והפרט הן שוים בדבר זה,

'מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה; המלחמה גוברת והולכת, והסכנה גדלה מיום ליום. ובשעה קשה זו, לכל אחד ואחד יש תפקיד, ועל כל אחד לדעת היטב את תפקידו שלו, וכבר מצינו במלחמת מדין שנאמר (במדבר לא, ד-ה): "אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא. וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף", ואיתא במדרש (במדב"ר כב, ב): "יש אומרים שני אלפים מכל שבט ושבט שלח, ויש אומרים ג' אלפים מכל שבט ושבט, ו"ב אלף משמרים את כליהם עליהם [וכו'] וי"ב אלף לתפילה. ומנין שכן, שנאמר: 'אלף למטה אלף למטה', הרי כ"ד אלפים, וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה' הרי י"ב אחרים, מהו וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה' שהיו נמסרין זוגות זה לזה", ומבואר כי לכל אחד ואחד מישראל שיצא להלחם, נמסר אחד מישראל על מנת שיגן עליו בתפילתו. נמצאנו למדים, כי מוטל עלינו בשעה קשה זו, לעמוד בתורה בכל כוחותינו, וד בבד להתפלל ולהתחנן אל הקב"ה ככל יכולתנו מתוך מסירות נפש, כולנו יחד בתפילת רבים, ולהשיג בכך את קרבת ה'.

ועלינו להיזהר ולהישמר בכך מאוד, שכשם שכל אחד יודע שעליו להיזהר מאוד מביטול תורה, משום שלולי זה הוא עלול להפסיד את עיקר מעלת לימוד התורה, כך על כל אחד להיזהר מלהרפות את ידיו מתפילה כפי עיקר ענינה, משום שרק כך הוא עיקר כוחו. ועלינו לזכור שהקב"ה יושב ומצפה לתפילתנו, להשפיע עלינו רוב שפע וסיעתא דשמיא.

ועלינו להיזהר ולהישמר בכך מאוד, שכשם שכל אחד יודע שעליו להיזהר מאוד מביטול תורה, משום שלולי זה הוא עלול להפסיד את עיקר מעלת לימוד התורה, כך על כל אחד להיזהר מלהרפות את ידיו מתפילה כפי עיקר ענינה, משום שרק כך הוא עיקר כוחו. ועלינו לזכור שהקב"ה יושב ומצפה לתפילתנו, להשפיע עלינו רוב שפע וסיעתא דשמיא.

(שיחות רבי נתן צבי - בפרשתנו)

שאינן הדבר כן, שאני עם רוב מעלתי לפי שאני יחיד לא נתקבלה תפילתי בעדי, ואתם עם היותכם עובדי עבודת אלילים ומשתחיים לפעוה, ואין שנאו לפני ה' כעובד עבודה זרה, נתקבלה תפילתי בעדכם, שהרי כשנתפללתי עליכם בחטא העגל או בפעור נתקבלה תפילתי עליכם ומחל לכם הקדוש ברוך הוא, אף על פי שלא נתקבלה תפילתי על עצמי", והיינו, כי משה רבינו עצמו פירש להם לישראל שתפלתו היתה תפילת יחיד ובשל כך לא נתקבלה, לעומת תפילתו על ישראל שהיה לה את מעלת הרבים.

*

לימדנו משה רבינו בכל זה, את יסודות עבודת התפילה. והיינו כי עיקר תכלית התפילה היא קרבת ה' הבאה לאדם בעומדו בתפילתו, ואף שבדאי האדם בתפילתו רוצה בקיום משאלותיו, מכל מקום אין זה מעיקר ענינו. בנוסף, על האדם להתפלל מתוך מסירות נפש מוחלטת, לא להתיימשך מן הרחמים ולא להרפות בתפילתו, וכפי ששינוי (ברכות ז, א): "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, ועוד, כיון שרואה אדם שתפילתו אינה נענית, יבקש מן הרבים שיעתירו בעדו, משום שתפילת הרבים עולה על כולם.

בשעת מלחמה לכל אחד ואחד יש תפקיד, ועל כל אחד לדעת היטב את תפקידו שלו

רבותי! הדברים האמורים נוגעים לנו ביותר, הן לכל אחד ואחד בעניניו הפרטיים, והן לכולנו ביחד, כציבור. אנו נמצאים בתקופה קשה מאוד, כאשר